

НАПРЯМ 8. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-599-3-60>

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ

Гбур Зоряна Володимирівна

*доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри права та публічного управління,
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка*

Сучасний етап європейської інтеграції України характеризується поглибленням секторальної співпраці у стратегічно важливих сферах, серед яких управління водними ресурсами посідає особливе місце. У цьому контексті особливого значення набувають положення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [1], які формують нормативно-правові засади співробітництва у сфері охорони довкілля. Так, стаття 361 Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [1] унормовує комплексне спрямування співробітництва у сфері охорони довкілля, що включає збереження, захист, поліпшення та відтворення якості природного середовища. У цьому контексті визначальним є орієнтир на забезпечення громадського здоров'я, раціональне використання природних ресурсів, а також на підтримку міжнародних дій, спрямованих на подолання регіональних і глобальних екологічних викликів, зокрема у напрямку підвищення якості води та управління водними ресурсами, включно з морським середовищем. Наведене формулювання задає концептуальні рамки для узгодження української екологічної політики з європейськими підходами, що актуалізує модернізацію системи управління водними ресурсами.

Доречно підкреслити, що адаптація зазначених норм в українське законодавче поле потребує одночасного оновлення методологічних, організаційних та фінансових механізмів. Саме тому положення Угоди слугують важливим методологічним орієнтиром до формування та реалізації стратегічно узгодженої політики управління водними ресурсами. Зазначимо, що важливе призначення Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy [2], тобто Водної рамкової директиви ЄС полягає у формуванні комплексної нормативної основи для охорони внутрішніх поверхневих, перехідних, прибережних та підземних вод. Прикметно, що вказана директива визначає декілька

системних блоків завдань, які охоплюють екологічний та ресурсно-економічний аспекти водної політики. Зокрема, документ передбачає запобігання подальшій деградації водних екосистем та підвищення їхнього екологічного стану, включно з наземними та водно-болотними угіддями, функціонування яких детерміновано відповідними водними режимами.

Аналіз змісту директиви акцентує увагу й на необхідності поступового переходу до моделей сталого водокористування, заснованих на довгостроковому збереженні водних ресурсів. У цьому контексті особливо важливими є механізми мінімізації скидів, викидів і витоків пріоритетних речовин та поетапного припинення їх надходження у водні об'єкти. Принагідно варто підкреслити, що це положення інтегрується у ширшу європейську екологічну політику, орієнтовану на усунення пріоритетних небезпечних речовин і досягнення таких рівнів їх концентрацій, які відповідають природним фоновим значенням або тяжіють до нульових для синтетичних компонентів [2]. Водночас директива окреслює принципово важливу мету – забезпечення прогресивного зниження рівня забруднення підземних вод та запобігання його подальшому поширенню. Комплексність методики тут обумовлена тим, що підземні води відіграють критичну роль у підтриманні водного балансу та забезпеченні населення питною водою, а відтак потребують підвищеної інституційної уваги. Додатково підкреслюється потреба у впровадженні заходів, спрямованих на зменшення ризиків, пов'язаних із паводками та посухами, що стає дедалі актуальнішим в умовах кліматичних змін.

Показово, що зазначені завдання спрямовані на досягнення інтегрованих результатів, серед яких: гарантування достатніх запасів поверхневих і підземних вод доброї якості; істотне зменшення обсягів забруднення підземних вод; підвищений рівень захисту територіальних і морських вод; виконання зобов'язань, передбачених міжнародними угодами щодо попередження забруднення морського середовища та ліквідації його наслідків [2]. У цьому зв'язку доцільно наголосити, що Україна взяла на себе зобов'язання щодо імплементації комплексу європейських екологічних норм і стандартів, серед яких особливе значення має Directive (EU) 2020/2184 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2020 on the quality of water intended for human consumption (recast) (Text with EEA relevance) [3] (далі Directive (EU) 2020/2184) про якість води, призначеної для споживання людиною. Зобов'язання щодо адаптації цієї директиви зумовлюють потребу в модернізації національних стандартів контролю якості питної води, перегляді методологій моніторингу та оновленні підходів до оцінювання ризиків у сфері водопостачання.

Доречно зауважити, що імплементація положень директиви передбачає сутнісну трансформацію управлінських моделей у водному секторі. Тому українська система водного менеджменту потребує переходу до інтегрованих підходів на рівні річкових басейнів, що відповідає концептуальним засадам Водної Рамкової директиви. Важливою є також стандартизація процедур екологічного моніторингу, тому що безпосередньо достовірність і системність даних створюють основу для коректного оцінювання екологічного стану водних масивів. У цьому аспекті корисним є впровадження складнорівневих систем спостереження, що інтегрують сучасні методи лабораторного аналізу, дистанційного зондування та цифрових технологій оброблення даних. Варто зауважити, що стаття 6 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» від 10.01.2002 № 2918-III [4] формує засадничі орієнтири державної політики у сфері забезпечення населення якісною питною водою.

Крім того, норми статті 28 цього ж Закону [4], які визначають механізм затвердження показників безпечності та окремих показників якості питної води. Зокрема, передбачено, що відповідні рішення ухвалює центральний орган виконавчої влади, відповідальний за формування та реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я.

Показники безпечності та окремі показники якості питної води, відповідно до приписів статті, мають затверджуватися на основі міжнародних і державних санітарних норм, галузевих інструкцій та рекомендацій, а також документів відповідних міжнародних організацій. Водночас у разі відсутності таких вимог пріоритет надається нормативам ЄС, що раціонально корелює з євроінтеграційною траєкторією України у сфері управління водними ресурсами [4].

У цьому контексті доречно підкреслити, що визначений у законодавстві механізм адаптації стандартів якості питної води фактично створює інституційні умови для синхронізації національної політики у сфері водопостачання з еколого-санітарними вимогами ЄС. Наведена синхронізація має стратегічне значення, тому що забезпечує сумісність української практики з положеннями Directive (EU) 2020/2184 та методологічними підходами Водної рамкової директиви.

Варто констатувати, що Водна стратегія України [5] (далі Стратегія) окреслює базові засади державної політики у сфері охорони та раціонального використання водних ресурсів, а також визначає системні підходи до їх відтворення на засадах інтегрованого управління. У документі сформульовано взаємопов'язані напрями удосконалення водної політики, що передбачають підвищення рівня водної безпеки та зниження ризиків, пов'язаних із використанням водних ресурсів. Прикметно, що стратегічні положення структуровано з урахуванням зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, що зумовлює

необхідність гармонізації національних норм із положеннями законодавства ЄС. У цьому контексті Стратегія містить детальну орієнтацію щодо усунення термінологічних неузгодженостей у частині визначення поняття «питна вода», адаптації системи норм до вимог Директиви (ЄС) 2020/2184 про якість води, призначеної для споживання людиною, а також розроблення екологічних нормативів для масивів поверхневих та підземних вод відповідно до acquis ЄС. Доречно підкреслити, що окремий акцент зроблено на забезпеченні підготовки й реалізації планів управління річковими басейнами згідно з положеннями Директиви 2000/60/ЄС, а також на розробленні планів управління ризиками затоплення відповідно до Директиви 2007/60/ЄС. Принагідно зазначимо, що стратегічним орієнтиром визначено поетапне розширення мережі моніторингу вод, що має відповідати вимогам і технічним стандартам ЄС, включаючи збільшення кількості станцій спостережень та підвищення якості аналітичних спроможностей. Показово, що реалізація визначених документом напрямів оптимізує внутрішню систему управління водними ресурсами, а також формує цілісні умови для переходу до повноцінної імплементації водно-екологічної політики ЄС. Попри триваючу збройну агресію, Україна досягла суттєвого прогресу у впровадженні положень Водної рамкової директиви. Разом з тим, впровадження оновлених стандартів передбачає необхідність модернізації обладнання, цифровізації процесів контролю якості та оновлення методик лабораторного аналізу, що потребує значних інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Україна, ЄС, Євратом [...]; Угода, Список, Міжнародний документ від 27.06.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
2. Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj/eng>
3. Directive (EU) 2020/2184 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2020 on the quality of water intended for human consumption (recast) (Text with EEA relevance). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2020/2184/oj/eng>
4. Про питну воду та питне водопостачання: Закон України від 10.01.2002 № 2918-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2918-14#Text>
5. Про схвалення Водної стратегії України на період до 2050 року: Розпорядження КМУ; Стратегія, Критерії, План від 09.12.2022 № 1134-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/113#Text>